

## הנחית רשם מאגרי מידע מס' 1/2011

### איסור שימוש במידע בדבר הטלת עיקול אצל צד שלישי

#### 1. מטרה

- 1.1. הנחיה זו מיועדת להבהיר שצד שלישי איננו רשאי להשתמש לצרכיו העצמיים במידע אודות הטלת צו עיקול על חייב שנרשם אצלו.
- 1.2. ההנחיה מביאה לידיעת הציבור את עמדתו של רשם מאגרי המידע בדבר הפרשנות הנכונה של תחולת הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן - **חוק הגנת הפרטיות**) על הסוגיה שבנדון.

#### 2. רקע

- 2.1. בהתאם להוראות פרק ד' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן - **חוק ההוצאה לפועל**) ולסעיפים 7-7ב' לפקודת המסים (גביה), נשלחים באופן שגרתי צווי "עיקול אצל צד שלישי" לבנקים, חברות ביטוח, קופות גמל, מוסדות פיננסיים וארגונים אחרים. בדומה, צווי עיקול זמניים נשלחים ל"מחזיקים" מכוח פרק כ"ח לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן - **תקנות סדר הדין האזרחי**).
- 2.2. הודעת העיקול הנשלחת לצדדים השלישיים ולמחזיקים (להלן - **הצד השלישי**), כוללת את שמו ומספר זהותו של החייב או הנתבע, ועשויה לכלול פרטים אודות נכסים וזכויות השייכים לחייב ואת גובה יתרת חובו או הסכום הנתבע ממנו. נתונים אלה מעידים על מצבו הכלכלי של החייב ולכן הינם ידיעה על עניינו הפרטיים וכן "מידע רגיש" אודותיו, כמשמעות המונח בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות.
- 2.3. הידיעה בדבר הטלת צו העיקול והמידע הכלול בו נמסרים לצד השלישי אך ורק למטרת קיום הוראות הצו: איתור נכסי החייב, הקפאתם תחת ידי המחזיק בהם ומסירתם לידי ההוצאה לפועל או פקיד הגביה ככל שיוורה כך צו שיפוטי. בהתאם, הצד השלישי רשאי לשמור את המידע על החייב רק ככל הנדרש לקיום הוראות צו העיקול.

2.4. חריגה ממטרות צו העיקול, בין אם ניתן לפי חוק הוצל"פ, לפי פקודת המסים (גביה), או מכוח תקנות סדר הדין האזרחי, פוגעת בפרטיות החייב או הנתבע משום שהיא מהווה שימוש בידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם שלא למטרה לשמה נמסרה, כאמור בסעיף 2(9) לחוק הגנת הפרטיות.

2.5. כמו כן, שימוש במידע תוך חריגה ממטרות צו עיקול אשר ניתן לפי חוק ההוצל"פ, מפר לכאורה גם את סעיף 7ב(ה) לחוק ההוצל"פ, הקובע כי מי שהגיע אליו לפי החוק מידע על חייב לא יעשה בו כל שימוש ולא יגלה אותו לאחר, אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראות חוק ההוצל"פ או על פי צו של בית משפט. לפיכך, השימוש במידע פוגע לכאורה גם בפרטיותו של החייב מפני שהוא מהווה הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי ענייניו הפרטיים של אדם, כאמור בסעיף 2(7) לחוק הגנת הפרטיות.

2.6. שימוש בידיעה על הטלת העיקול ובמידע הכלול בצו החורג ממטרות הצו, גם מפר את סעיף 8(ב) לחוק הגנת הפרטיות האוסר שימוש במידע ממאגר מידע (שלענייננו הוא מאגר המידע של ההוצאה לפועל) "אלא למטרה לשמה הוקם המאגר".

### 3. הנחיה

3.1. לאור האמור לעיל, עמדת רשם מאגרי מידע לעניין השימוש במידע בדבר הטלת עיקול אצל צד שלישי הינה כדלקמן:

3.1.1. הצד השלישי אינו רשאי לעשות במידע כל שימוש החורג מקיום מטרות צו העיקול, לרבות שימוש לצרכי הצד השלישי עצמו. כך לדוגמא, בנק או חברת ביטוח המקבלים הודעה על הטלת "עיקול אצל צד שלישי" על נכסיו של חייב - אינם רשאים לעבד את המידע האישי הכלול בצו ולהשתמש בו בעצמם אף ללא מסירתו לאחר, לצורך ההחלטה האם להעניק אשראי לאותו חייב.

3.1.2. גם אם הצד השלישי ממשיך להחזיק במידע לאחר תום תקופת צו העיקול מטעמים לגיטימיים הנובעים מהצו עצמו (לדוג' הצורך להתגונן מטענות בדיעבד שלא קיים את הצו כהלכה) - אין הוא רשאי לעשות במידע שימוש למטרות זרות לצו העיקול כגון מתן אשראי (אלא אם החייב נתן מראש הסכמה מודעת ספציפית לשימוש הנוסף). לצד השלישי עומדים כלים חוקיים לברר מידע כלכלי על לקוחות מיועדים לרבות היסטוריית האשראי שלהם, באמצעות חוק שירות נתוני אשראי, התשס"ב-2002. מנגנוני הבקרה הכלולים בחוק שירות נתוני אשראי מאזנים את הצורך הלגיטימי של הגופים המסחריים והפיננסיים אל מול זכויותיו של החייב, וגם מבטיחים את הדיוק והעדכניות של המידע אודותיו. ההסתמכות על צו עיקול כבסיס לקבלת החלטות עסקיות, היא אפוא לא רק אסורה אלא גם מנוגדת לאינטרס של הארגונים עצמם.

3.1.3. ניתן להכשיר את הפגיעה בפרטיות הגלומה בשימוש במידע אודות הטלת העיקול, באמצעות קבלת הסכמתם של החייבים עליהם נסוב העיקול<sup>1</sup>, בהתאם לסעיף 1 לחוק הגנת הפרטיות, המאפשר פגיעה בפרטיות במקום בו יש הסכמה מדעת<sup>2</sup> לפגיעה האמורה.

3.1.4. הצד השלישי יכול לעשות שימוש במידע על העיקול רק אם קיבל את הסכמתו **המוקדמת** המודעת של החייב, לכן בטרם קבלת הסכמת החייב, על הצד השלישי להביא לידיעתו את מלוא הפרטים הרלבנטיים לגיבוש הסכמתו המודעת:

3.1.4.1. העובדה שמכוח הוראות חוק הוצל"פ, פקודת המסים (גביה) או תקנות סדר הדין האזרחי מקבל הצד השלישי צווי עיקול;

3.1.4.2. משך שמירת המידע אודות העיקול;

3.1.4.3. המטרות לשמן נשמר המידע, ואופן השימוש במידע זה;

3.1.4.4. למי יימסר המידע ומטרות המסירה;

3.1.4.5. יכולת החייב לחזור בו מהסכמתו.

בלא פירוט מלא של מידע זה, לא ניתן יהיה לייחס לחייב הסכמה לפגיעה בפרטיותו.

3.1.5. בפועל צד שלישי יכול לקבל הסכמה **מוקדמת** מאת החייב רק אם מתקיימים בינו לבין החייב יחסים חוזיים מתמשכים. במלים אחרות, הצד השלישי יוכל להראות שניתנה הסכמת החייב לשימוש במידע על העיקול למטרות עצמיות, רק כאשר החייב הוא ממילא לקוח של הצד השלישי. כדי לאפשר תקופת היערכות לצדדים השלישיים שהחוזה שלהם עם לקוחותיהם אינו כולל עדיין את מלוא הפרטים הנדרשים לקבלת הסכמה מודעת כמפורט בסעיף 3.1.4 לעיל, ובגדר הוראת מעבר עד לביצוע התיקונים המתאימים בחוזה הלקוח, יסכים הרשם שלא לנקוט אמצעים כנגד צד שלישי הממשיך לאסוף מידע על עיקולים הנוגעים ללקוחות קיימים שלו, אם ישלח ללקוחותיו הודעה מפורטת על השימוש במידע כאמור בסעיף 3.1.4, באופן שיאפשר ללקוחות שאינם מסכימים לכך להודיע לצד השלישי על סירובם לשימוש החורג במידע או על בקשתם להפסיק את ההתקשרות עם הצד השלישי.

3.1.6. להסרת ספק יובהר, שבשל הפערים ביחסי הכוחות והכשלים ברצון החופשי הגלומים בחוזה אחיד בין נותן שירות לבין לקוחותיו, הצדדים השלישיים יכולים להסתמך על ההסכמות הכלולות בחוזה אחיד כאסמכתא לשימוש במידע אודות העיקול, **רק למטרות המתחייבות לפי דין, דרושות לקיום אינטרס ציבורי חיוני**,

<sup>1</sup> שאלה נפרדת היא האם יכולה הסכמת החייב להכשיר את ההפרה והעבירה על סעיפים 7(ב) ו- 81 לחוק הוצל"פ הגלומות בשימוש החורג במידע על העיקול. הנחיה זו איננה מחוזה עמדה בשאלה זו החורגת מגדרי הפרטיות והגנת המידע.

<sup>2</sup> ראו הגדרת "הסכמה" בסעיף 3 לחוק הגנת הפרטיות.

**או נחוצות להגנה על אינטרס חיוני של הצד השלישי או של החייב עצמו (להלן – אינטרסים חיוניים).** שילובה בחוזה האחיד של הסכמת הלקוח לפגיעה בפרטיותו למטרות שאינן אינטרסים חיוניים תיחשב כתנאי מקפח בחוזה אחיד.<sup>3</sup>

3.1.7. הנטל להוכיח שהתקיימו אינטרסים חיוניים המצדיקים שימוש חורג במידע אודות העיקול מוטל על שכס הצד השלישי. מטבע הדברים, יקשה על הצד השלישי להוכיח את המשך קיומם של האינטרסים החיוניים, ככל שמשך שמירת המידע על העיקול יהיה ארוך יותר. על הצד השלישי למחוק את המידע מיד כשמשקלם של האינטרסים החיוניים פוחת; קביעת משך זמן השמירה הראוי תלוי במהות האינטרס החיוני ובנסיבות העניין, אולם קשה יהיה להצדיק את שמירת המידע לפרק זמן העולה על חמש שנים.<sup>4</sup>

3.1.8. בניגוד לשימוש שניתן לעשות בצווי עיקול, על בסיס הסכמה של לקוח הצד השלישי, במקרים בהם במועד הטלת העיקול לא היה החייב נשוא העיקול לקוח של הצד השלישי – אין בידי הצד השלישי הסכמה תקפה לשימוש חורג במידע, ולכן הוא מנוע מלהשתמש במידע אודות העיקולים, שלא למטרת קיום הצו. הסכמה בדיעבד של החייב לשימוש במידע העיקול, למשל בבואו לבקש אשראי מהצד השלישי, לא תואיל להכשיר את הפגיעה בפרטיות שהתקיימה בכל משך התקופה בה הוחזק המידע שלא כדין.

3.1.9. על מנת לאזן את הנזק העלול להיגרם לאדם שעל נכסיו הוטל עיקול מתוך טעות או מתוך טענת שווא, נדרש צד שלישי שקיבל החלטה הנוגעת ללקוחו בהתבסס על מידע אודות עיקול שהוטל עליו - להודיע על כך במפורש ללקוח.<sup>5</sup>

3.2. הפרת סעיפים 2 ו-8(ב) לחוק הגנת הפרטיות היא עבירה פלילית שדינה חמש שנות מאסר ושנה מאסר, בהתאמה, וכן עוולה נזיקית.<sup>6</sup>

3.3. בהתאם להנחיה זו יפעיל הרשם את הסמכויות המסורות לו לפי דין, לרבות ההחלטה בדבר רישום מאגר מידע בפנקס, התליית הרישום או ביטולו, והטלת קנס מינהלי על הפרת הוראות החוק.

<sup>3</sup> ראו ח"א 8002/02 המפקח על הבנקים נ' הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות, בסעיפים 347 – 355 לפסק הדין.

<sup>4</sup> והשוו לסעיף 122(1) לחוק שירות נתוני אשראי, התשס"ב-2002 המגביל את משך הזמן בו מותר להציג בדוח אשראי נתונים מלשכת הוצאה לפועל.

<sup>5</sup> מנגנון כאמור קיים גם בהוראות חוק שירות נתוני אשראי, ונובע מעקרונותיה של זכות העיון הקיימת בסעיף 13 לחוק הגנת הפרטיות.

<sup>6</sup> כמו כן, לפי סעיף 81(ד) לחוק ההוצל"פ, דינה של הפרת חובת הסודיות הקבועה בסעיף 7(ה) לחוק הוא שנה מאסר או קנס.

### מידע לגבי ההנחיה

1. מס' ההנחיה: 1/2011
2. נושא ההנחיה: איסור שימוש במידע בדבר הטלת עיקול אצל צד שלישי
3. תאריך פרסום: 20/9/11
4. בתוקף מתאריך: 20/9/11
5. חוקים שאוזכרו:
  - א. חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.
  - ב. חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
  - ג. תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.
  - ד. חוק שירות נתוני אשראי, התשס"ב – 2002.
  - ה. פקודת המסים (גביה)
6. פסקי דין שאוזכרו: ח"א 8002/02 המפקח על הבנקים נ' הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות.
7. מאמרים שאוזכרו: אין.
8. הנחיות היועץ המשפטי לממשלה שאוזכרו: אין.
9. הנחיות רשם מאגרי מידע שאוזכרו: אין.
10. מילות מפתח: הוצאה לפועל, הסכמה מדעת, ידיעה על ענייניו הפרטיים, מידע רגיש, סודיות, עיקולים, פגיעה בפרטיות, צו עיקול, שימוש במידע.
11. עדכונים

| גרסה | פרטים | תאריך |
|------|-------|-------|
|      |       |       |
|      |       |       |
|      |       |       |
|      |       |       |